

Osmaniye ili Ağızları ve Söz Varlığı I

(Giriş - Dil İncelemesi)

Dr. Murat Gök

Ankara 2022

Osmaniye İli Ağızları ve Söz Varlığı

I

(Giriş - Dil İncelemesi)

Hazırlayan

Dr. Murat Gök

ISBN: 978-625-7305-63-1

1. Baskı

Şubat, 2022 / Ankara

Yayın Sertifika No

46683

Matbaa Sertifika No

46682

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 428

Web: grafikeryayin.com

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Baskı ve Cilt

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık

Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Oğuzlar Mahallesi

1396. Cadde No: 6/A

06520 Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	27
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	29
KISALTMALAR.....	33

GİRİŞ

I. Çalışmanın Konusu ve Amacı.....	35
II. Çalışmada Kullanılan Materyal ve Yöntem.....	35
III. Osmaniye İli Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	37
IV. İnceleme İle İlgili Bazı Açıklamalar.....	42

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANIYE İLİ

I. OSMANIYE’NİN COĞRAFI VE TARİHİ DURUMU.....	43	5
A. İlin Coğrafi Özellikleri.....	43	
B. İlin Nüfus ve İdari Yapısı.....	44	
C. Osmaniye’nin Tarihi.....	45	
D. İlin Boylara Dayalı Yapısı.....	51	

İKİNCİ BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

İKİNCİ BÖLÜMÜN SES BİLGİSİ KISMI.....	55
I. ÜNLÜLER.....	55
A. Normal Süreli Ünlüler.....	55
1. á Ünlüsü.....	55
2. â Ünlüsü.....	56
3. ă Ünlüsü.....	56
4. ȃ Ünlüsü.....	57
5. ȅ Ünlüsü.....	57
6. ȇ Ünlüsü.....	59
7. ê Ünlüsü.....	60
8. ě Ünlüsü.....	60

9. í Ünlüsü.....	60
10. î Ünlüsü.....	61
11. ï Ünlüsü.....	62
12. ĩ Ünlüsü.....	62
13. õ Ünlüsü.....	62
14. ö Ünlüsü.....	63
15. ó Ünlüsü.....	63
16. ô Ünlüsü.....	63
17. õ Ünlüsü.....	63
18. ı Ünlüsü.....	64
19. ú Ünlüsü.....	64
20. û Ünlüsü.....	64
21. ü Ünlüsü.....	64
B. Uzun Ünlüler.....	65
1. Birincil Uzun Ünlüler.....	66
1.a. Türkçe Kelimelerde Birincil Uzun Ünlüler.....	66
1.b. Kelime Tabanlarında ve Eklerde Uzun Ünlüler.....	71
1.c. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler.....	83
1.ç. Alınma Kelimelerde Uzun Ünlüler.....	85
2. İkincil Uzun Ünlüler.....	91
2.a. Ses Olaylarına Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler.....	91
2.a.1. Ünsüz Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler.....	91
2.a.2. Hece Kaynaşması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler.....	96
2.a.3. Ünlü Çarpışması Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler.....	100
2.a.4. Ünlü Düşmesi Sonucu Oluşan Uzun Ünlüler.....	100
C. Kısa Ünlüler.....	101
Ç. İkiz Ünlüler (Diftong).....	104
1. Eşit İkiz Ünlüler.....	105
2. Yükselen İkiz Ünlüler.....	106
3. Alçalan İkiz Ünlüler.....	107
D. Ünlü Uyumu.....	108
1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Damak Uyumu).....	109
1.a. Kelime Tabanlarında Kalınlık - İncelik Uyumu (Alıntı Kelimelerde).....	109
1.a.1. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi.....	109
1.a.2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi.....	109
1.a.3. İlerleyici-Gerileyici Ünlü Benzeşmesi.....	110

1.b. Eklerde (Ek Fiil, Bağlaç, Edat) Kalınlık-İncelik Uyumu	111
1.c. Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu	116
1.c.1. Kelime Tabanlarında Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu	116
1.c.2. Eklerde Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu	117
1.d. Kalınlık İncelik Uyumunun Değişmesi	125
2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Uyumu)	126
2.a. Kelime Tabanlarında Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	126
2.b. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	126
2.c. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu	128
2.c.1. Kelime Tabanlarında Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu	128
2.c.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumsuzluğu	128
2.ç. Düzlük-Yuvarlaklık Uyum Değişmesi	130
E. Ünlü Değişmeleri	131
1. Kalın Ünlülerin İncelmesi	131
1.a. a > á Değişmesi	131
1.b. a > e Değişmesi	131
1.c. a > è Değişmesi	131
1.ç. a > í Değişmesi	132
1.d. a > i Değişmesi	132
1.e. a > ó Değişmesi	132
1.f. a > ú Değişmesi	132
1.g. ı > í Değişmesi	132
1.ğ. ı > i Değişmesi	133
1.ı. (a >) ı > è Değişmesi	133
1.i. o > ö Değişmesi	133
1.j. o > ó Değişmesi	133
1.k. o > u Değişmesi	133
1.l. u > ö Değişmesi	134
1.m. u > í Değişmesi	134
1.n. u > ü Değişmesi	134
1.o. u > ú Değişmesi	134
2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması	134
2.a. e > á Değişmesi	134
2.b. e > a Değişmesi	135
2.c. e > è Değişmesi	135
2.ç. e > ı Değişmesi	135

2.d. e > í Değişmesi.....	135
2.e. i > ı Değişmesi.....	135
2.f. i > í Değişmesi.....	135
2.g. i > u Değişmesi.....	136
2.ğ. i > ú Değişmesi.....	136
2.h. i > î Değişmesi.....	136
2.ı. o > ú Değişmesi.....	136
2.i. ö > ó Değişmesi.....	136
2.j. ö > o Değişmesi.....	136
2.k. ü > ú Değişmesi.....	136
2.l. ü > o Değişmesi.....	137
2.m. ü > u Değişmesi.....	137
3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	137
3.a. a > o Değişmesi.....	137
3.b. a > â Değişmesi.....	137
3.c. a > u Değişmesi.....	137
3.ç. a > ú Değişmesi.....	137
3.d. a > o Değişmesi.....	137
3.e. a > î Değişmesi.....	137
3.f. e > î Değişmesi.....	138
3.g. e > ö Değişmesi.....	138
3.ğ. e > ô Değişmesi.....	138
3.h. i > ö Değişmesi.....	138
3.ı. ı > u Değişmesi.....	138
3.i. ı > ú Değişmesi.....	138
3.j. e > ü Değişmesi.....	138
3.k. e > ú Değişmesi.....	138
3.l. e > ê Değişmesi.....	138
3.m. ı > î Değişmesi.....	139
3.n. i > u Değişmesi.....	139
3.o. i > î Değişmesi.....	139
3.ö. i > ü Değişmesi.....	139
4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....	139
4.a. o > a Değişmesi.....	139
4.b. o > â Değişmesi.....	139
4.c. o > ı Değişmesi.....	139

4.ç. o > i Değişmesi.....	140
4.d. o > î Değişmesi.....	140
4.e. u > î Değişmesi.....	140
4.f. u > î Değişmesi.....	140
4.g. o > î Değişmesi.....	140
4.ğ. ü > î Değişmesi.....	140
4.h. o > î Değişmesi.....	140
4.ı. o > u Değişmesi.....	140
4.i. ö > e Değişmesi.....	140
4.j. ö > ê Değişmesi.....	140
4.k. u > a Değişmesi.....	140
4.l. u > ı Değişmesi.....	141
4.m. u > i Değişmesi.....	141
5. Geniş Ünlülerin Darlaşması.....	141
5.a. a > â Değişmesi.....	141
5.b. a > ı Değişmesi.....	141
5.c. a > i Değişmesi.....	141
5.ç. a > î Değişmesi.....	142
5.d. a > u Değişmesi.....	142
5.e. a > î Değişmesi.....	142
5.f. e > ê Değişmesi.....	142
5.g. e > i/ı Değişmesi.....	142
5.ğ. e > ô Değişmesi.....	143
5.h. e > ü Değişmesi.....	143
5.ı. o > ô Değişmesi.....	143
5.i. o > ı Değişmesi.....	143
5.j. o > ô Değişmesi.....	143
5.k. o > u Değişmesi.....	143
5.l. u > î Değişmesi.....	143
5.m. u > ı Değişmesi.....	143
5.n. o > ú Değişmesi.....	144
5.o. ö > ü Değişmesi.....	144
5.ö. ö > ô Değişmesi.....	144
6. Dar Ünlülerin Genişlemesi.....	144
6.a. ı/ i > a Değişmesi.....	144
6.b. ı > â Değişmesi.....	144

6.c. i > e Değişmesi	144
6.ç. i > è Değişmesi	144
6.d. u > a Değişmesi	144
6.e. u > o Değişmesi	145
6.f. u > ö Değişmesi	145
6.g. u > ò Değişmesi	145
6.ğ. u > ó Değişmesi	145
6.h. u > õ Değişmesi	145
6.ı. ü > ó Değişmesi	145
6.i. ü > ö Değişmesi	145
6.j. ü > õ Değişmesi	145
F. Ünlü Düşmesi	145
1. Ön Seste Ünlü Düşmesi	145
2. Orta Hecede Ünlü Düşmesi	146
3. Son Hecede Ünlü Düşmesi	146
G. Ünlü Türemesi	146
1. Ön Seste Ünlü Türemesi	146
2. İç Seste Ünlü Türemesi	147
3. Son Seste Ünlü Türemesi	147
H. Eskicil Şekillerin Saklandığı Örnekler	148
I. Ünlülerde Yer Değiştirme	148
II. ÜNSÜZLER	151
A. Ara Ünsüzler	151
1. b Ünsüzü	151
2. c Ünsüzü	152
3. ç Ünsüzü	152
4. Ç Ünsüzü	152
5. ç Ünsüzü	152
6. d Ünsüzü	152
7. F Ünsüzü	153
8. 'g Ünsüzü	153
9. ğ Ünsüzü	153
10. ğ Ünsüzü	153
11. ğ Ünsüzü	153
12. G Ünsüzü	153
13. H Ünsüzü	154

14. ħ Ünsüzü.....	154
15. ħ Ünsüzü.....	154
16. K Ünsüzü.....	154
17. K Ünsüzü.....	155
18. K Ünsüzü.....	155
19. k Ünsüzü.....	155
20. k Ünsüzü.....	155
21. k Ünsüzü.....	155
22. İ Ünsüzü.....	155
23. İ Ünsüzü.....	156
24. j Ünsüzü.....	156
25. j Ünsüzü.....	156
26. P Ünsüzü.....	156
27. f Ünsüzü.....	156
28. s Ünsüzü.....	157
29. s Ünsüzü.....	157
30. S Ünsüzü.....	157
31. Ş Ünsüzü.....	157
32. ş Ünsüzü.....	157
33. t Ünsüzü.....	158
34. T Ünsüzü.....	158
35. w Ünsüzü.....	158
36. y Ünsüzü.....	158
37. Y Ünsüzü.....	158
38. z Ünsüzü.....	159
39. z Ünsüzü.....	159
40. Z Ünsüzü.....	159
B. Yarı Belirsiz Ünsüzler.....	159
1. b Ünsüzü.....	159
2. ç Ünsüzü.....	159
3. d Ünsüzü.....	159
4. f Ünsüzü.....	160
5. F Ünsüzü.....	160
6. g Ünsüzü.....	160
7. ğ Ünsüzü.....	160
8. ğ Ünsüzü.....	160

9. ħ Ünsüzü.....	160
10. ħ Ünsüzü.....	161
11. k Ünsüzü.....	161
12. K Ünsüzü.....	161
13. l Ünsüzü.....	161
14. m Ünsüzü.....	161
15. n Ünsüzü.....	162
16. ŋ Ünsüzü.....	162
17. p Ünsüzü.....	162
18. r Ünsüzü.....	162
19. ŝ Ünsüzü.....	162
20. Ş Ünsüzü.....	163
21. ş Ünsüzü.....	163
22. t Ünsüzü.....	163
23. T Ünsüzü.....	163
24. v Ünsüzü.....	163
25. y Ünsüzü.....	163
26. z Ünsüzü.....	164
C. Ünsüz-Ünsüz Uyumu.....	164
Ç. Ünlü-Ünsüz Uyumu.....	165
D. Ünlü-Ünsüz Uyumunun Bozulması.....	166
E. Ünsüz Değişmeleri.....	167
1. Tonlulaşma (Ötümlüleşme).....	167
1.a. ç > c Değişmesi.....	167
1.b. ç > Ç Değişmesi.....	167
1.c. f > F Değişmesi.....	168
1.ç. f > h Değişmesi.....	168
1.d. v > F Değişmesi.....	168
1.e. f > y Değişmesi.....	168
1.f. h > ğ Değişmesi.....	168
1.g. h > y Değişmesi.....	168
1.ğ. h > v/w Değişmesi.....	168
1.h. k > ğ Değişmesi.....	168
1.ı. k > K Değişmesi.....	169
1.i. k > G Değişmesi.....	169
1.j. k > ğ Değişmesi.....	169

1.k. k > g Değişmesi.....	170
1.l. k > g Değişmesi.....	170
1.m. k > K Değişmesi.....	170
1.n. k > ğ Değişmesi.....	171
1.o. k > h Değişmesi.....	171
1.ö. k > ğ > v Değişmesi.....	171
1.p. p > b Değişmesi.....	171
1.r. p > P Değişmesi.....	172
1.s. p > m Değişmesi.....	172
1.ş. s > z Değişmesi.....	172
1.t. s > S Değişmesi.....	172
1.u. t > d Değişmesi.....	173
1.ü. t > T Değişmesi.....	173
1.v. f > v Değişmesi.....	174
2. Tonsuzlaşma (Ötümsüzleşme).....	174
2.a. b > p Değişmesi.....	174
2.b. c > ç Değişmesi.....	174
2.c. c > Ç Değişmesi.....	174
2.ç. d > t Değişmesi.....	175
2.d. d > T Değişmesi.....	175
2.e. v > f Değişmesi.....	175
2.f. z > s Değişmesi.....	175
2.g. z > S Değişmesi.....	175
3. Süreklileşme.....	175
3.a. Sızıcılaşma.....	175
3.a.1. b > b Değişmesi.....	176
3.a.2. c > ş /Ş Değişmesi.....	176
3.a.3. ç > j Değişmesi.....	176
3.a.4. c > j Değişmesi.....	176
3.a.5. ç > Ş Değişmesi.....	176
3.a.6. ç > ş Değişmesi.....	176
3.a.7. ç > Ş Değişmesi.....	177
3.a.8. k > h Değişmesi.....	177
3.a.9. k > ğ Değişmesi.....	177
3.a.10. k > ğ Değişmesi.....	177
3.a.11. k > ğ > w Değişmesi.....	177

3.a.12. k > ğ > v Değişmesi.....	177
3.a.13. η > ğ Değişmesi.....	178
3.a.14. p > f Değişmesi.....	178
3.a.15. t > d > z Değişmesi.....	178
3.a.16. y > h Değişmesi.....	178
3.a.17. y > v Değişmesi.....	178
3.b. Sızıcıların Birbirleriyle Değişmeleri.....	178
3.b.1. ğ > v Değişmesi.....	178
3.b.2. v > ğ Değişmesi.....	178
3.b.3. h > ħ Değişmesi.....	178
3.b.4. h > ğ Değişmesi.....	178
3.b.5. ħ > v Değişmesi.....	179
3.b.6. f > h Değişmesi.....	179
3.b.7. h > f Değişmesi.....	179
3.b.8. v > f Değişmesi.....	179
3.b.9. s > h Değişmesi.....	179
3.b.10. ş > ħ Değişmesi.....	179
3.c. Akıcılaşma.....	179
3.c.1. b > m Değişmesi.....	179
3.c.2. v > m Değişmesi.....	180
3.c.3. g > y Değişmesi.....	180
3.c.4. k > G Değişmesi.....	180
3.c.5. k > y Değişmesi.....	180
3.c.6. k > η Değişmesi.....	180
4. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler.....	180
4.a. f > h Değişmesi.....	180
4.b. ğ > j Değişmesi.....	180
4.c. ğ > η Değişmesi.....	180
4.ç. ğ > v/w Değişmesi.....	180
4.d. ğ > y Değişmesi.....	180
4.e. h > f Değişmesi.....	181
4.f. h > H Değişmesi.....	181
4.g. h > y Değişmesi.....	181
4.ğ. l > r Değişmesi.....	181
4.h. m > n Değişmesi.....	181
4.ı. l > n Değişmesi.....	181

4.i. n > η Değişmesi	181
4.j. n > l Değişmesi	181
4.k. n > y Değişmesi	181
4.l. p > m Değişmesi	181
4.m. r > l Değişmesi	182
4.n. v > m Değişmesi	182
4.o. v > η Değişmesi	182
4.ö. y > v Değişmesi	182
5. Süreksizleşme	182
5.a. j > ç/ c/ ç Değişmesi	182
5.b. h > k Değişmesi	182
5.c. s > c Değişmesi	182
5.ç. v > b/h Değişmesi	182
5.d. f > b Değişmesi	182
5.e. f > P/p Değişmesi	182
5.f. b > m Değişmesi	182
5.g. ğ > g/ğ Değişmesi	183
5.ğ. g > ğ Değişmesi	183
5.h. k > k Değişimi	183
5.i. t > c Değişimi	183
5.i. d > c Değişimi	183
6. Damak Ünsüzleri Arasındaki Değişmeler	183
6.a. g > ğ Değişmesi	183
6.b. k > k Değişmesi	183
F. Ünsüz Benzeşmeleri	184
1. İlerleyici Benzeşme	184
1.a. İlerleyici Yarı Benzeşme	184
1.a.1. -çc- > -Çc	184
1.a.2. -ml- > -mn- Benzeşmesi	184
1.a.3. -ml- > -mb- Benzeşmesi	184
1.a.4. -ηl- > -ηn- Benzeşmesi	184
1.a.5. -ηr- > -ηn- Benzeşmesi	184
1.a.6. -ηl- / -ηl- > -ηn- Benzeşmesi	184
1.a.7. -pv- > -pb-, -Pv- / -Pv- > -Pb- / -Pb- Benzeşmesi	184
1.a.8. -yl- > -yn- Benzeşmesi	185

1.b. İlerleyici Tam Benzeşme.....	185
1.b.1. -lr- > -ll- Benzeşmesi.....	185
1.b.2. -ly- > -ll- Benzeşmesi.....	185
1.b.3. -m̄v- > -m̄m- Benzeşmesi.....	185
1.b.4. -nl- > -nn- Benzeşmesi.....	185
1.b.5. -ŋk- > -ŋŋ- Benzeşmesi.....	185
1.b.6. -rl- > -rr- Benzeşmesi.....	186
1.b.7. -şs- > -s̄s.....	186
1.b.8. -şy- > -şş- Benzeşmesi.....	186
1.b.9. -zl- > -zz- Benzeşmesi.....	186
1.b.10. -zy- > -zz- Benzeşmesi.....	186
2. Gerileyici Benzeşme.....	186
2.a. Gerileyici Yarı Benzeşme.....	186
2.a.1. -çc- / -Çc- Benzeşmesi.....	186
2.a.2. -çs- > -şs- Benzeşmesi.....	186
2.a.3. -ht- > -Td- Benzeşmesi.....	186
2.a.4. -md- > -nd- Benzeşmesi.....	186
2.a.5. -nb- > -mb- Benzeşmesi.....	186
2.a.6. -ŋġ- / -ng- > -ŋġ- / -ŋg- Benzeşmesi.....	187
2.a.7. -nk- / -nķ- > -ŋk- / -ŋķ- Benzeşmesi.....	187
2.a.8. -k̄g- / -K̄g- Benzeşmesi.....	187
2.a.9. -mk- > -ŋk- Benzeşmesi.....	187
2.a.10. -tb- / -Tb- Benzeşmesi.....	187
2.a.11. -tc- > -Tc- Benzeşmesi.....	187
2.a.12. -sc- > -Çc- Benzeşmesi.....	187
2.a.13. -zc- / -sç- Benzeşmesi.....	187
2.a.14. -zs- / -Zs- Benzeşmesi.....	187
2.b. Gerileyici Tam Benzeşme.....	187
2.b.1. -ğn- > -nn- Benzeşmesi.....	187
2.b.2. hm- > -mm- Benzeşmesi.....	187
2.b.3. -ls- / -ss- Benzeşmesi.....	188
2.b.4. -ln- > -nn- Benzeşmesi.....	188
2.b.5. -n̄m- > -m̄m- Benzeşmesi.....	188
2.b.6. rs- / -r̄s- > -ss- / -s̄s- Benzeşmesi.....	188
2.b.7. -şs- > -ss- Benzeşmesi.....	188
2.b.8. -zs- / -ss- Benzeşmesi.....	188

2.b.9. cz- > -zz- Benzeşmesi.....	188
2.b.10. yz- > -zz- Benzeşmesi.....	188
2.c. Uzak Benzeşme.....	188
2.c.1. Uzak Yarı Benzeşme.....	188
2.c.2. Uzak Tam Benzeşme.....	188
G. Benzeşmezlik (Aykırılışma).....	189
Ğ. Hece Kaynaşması (Büzülme).....	189
H. Ünsüz Düşmesi.....	190
1. Önseste Ünsüz Düşmesi.....	190
2. İç Seste Ünsüz Düşmesi.....	190
3. Son Seste Ünsüz Düşmesi.....	192
I. Hece Düşmesi.....	193
İ. Ünsüz İkizleşmesi.....	193
J. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi.....	195
K. Ünsüz Türemesi.....	195
L. Hece Türemesi.....	197
M. Ünsüzlerde Yer Değiştirme (Göçüşme).....	197
1. Ünsüzlerde Yakın Yer Değiştirme.....	198
2. Ünsüzlerde Uzak Yer Değiştirme.....	198
N. Ünsüz Uyumsuzluğu.....	199
O. Vurgu.....	200
1. Kelime Tabanlarında Vurgu.....	200
1.a. İki Heceli Kelimelerde Vurgu.....	200
1.b. Üç Heceli Kelimelerde Vurgu.....	201
1.c. Dört Heceli Kelimelerden Vurgu.....	201
2. Özel İsimlerde Vurgu.....	201
2.a. Kişi Adlarında Vurgu.....	201
2.b. Yer Adlarında Vurgu.....	201
3. Zarflarda Vurgu.....	201
4. Kelime Gruplarında Vurgu.....	201
5. İsim Tamlamalarında Vurgu.....	202
6. Sıfat Tamlamalarında Vurgu.....	202
7. Zarf Gruplarında Vurgu.....	202
8. Cümlede Vurgu.....	202
Ö. Eski Türkçe Şekilleriyle Korunan Kelimeler.....	203
1. Ön Seste Korunan Ünsüzler.....	203

2. İç Seste Korunan Ünsüzler	203
3. Son Seste Korunan Ünsüzler	203
4. Ekte Korunan Ünsüzler	203
İKİNCİ BÖLÜMÜN ŞEKİL BİLGİSİ KISMI	204
I. Kelime Yapımı	204
A. İsimden İsim Yapma Ekleri	204
1 +ada/ +ede	204
2. +adan	204
3. +edek	204
4. +(a/e)ş	204
5. +(a/e)k	204
6. +an/ +en	205
7. +al/ +el	205
8. +ca/ +ce	205
9. +cağ/ +cek/ +çağ/ +çek	205
10. +cā'z (< +cağız)/ +cağız/ +cā'z	205
11. +cı/ +ci/+cu/ +cü/ +Çi/ +Çu/ +Çú/ +cı/ +ci/ +çı/ +çí/ +çı	205
12. +cık/ +cik/ +cuğ/ +cük	206
13. +cī'/? +cī'	206
14. +cıl/ +cil/ +cul/ +cül/ +çíl/ +cıl/ +cíl	206
15. +cılık/ -+cilik/ +culuk/ +cülük	206
16. +da/ +de/ +ta/ +te/ +dē	206
17. +dağ	206
18. +daş/ +deş/ +dèş/ +dáš	206
19. +der	206
20. +dıç	207
21. +dirik /+duruk/ +dürük	207
22. +düz	207
23. +el	207
24. +ey/+ay	207
25. +ğa(ı)/+ Ka	207
26. +ğan	207
27. +gıl/ +gil	207
28 +(ı)rak/ +(i)rek/ +rèk	207
29. +ıl/ +il	208
30. +k/ +k	208

31. +kı/ +ki/ +ķu/ +kü/ +ķú/ +kí/ +kú/ +Ku/ +ģı/ +hı.....	208
32. +lā.....	208
33. +lađı.....	208
34. +lak/ +lek.....	208
35. +leyin (> +lı).....	208
36. +lı/ +li/ +lu/ +lü/ +lí/ +lú.....	208
37. +lık/ +lik/ +luķ/ +lük +lık/ +líķ/ +lúķ/ +nık/ +núķ/ +nük/ +nik/ +lıK/ +líK/ +liK/ +lığ.....	209
38. +man/ +men.....	209
39. +(la)masına/ +(le)meşine.....	209
40. +sine.....	209
41. +(ı)ncı/ +(i)nce/ +(u)ncu/ +(ü)ncü.....	209
42. +sul.....	210
43. +sız/ +siz/ +suz/ +süz/ +síz/ +súz/ +sıZ/ +siZ/ +siS.....	210
44. +(ş)ar/ +(ş)er.....	210
45 +tı/ +ti.....	210
46. +(ı)z/ +(i)z/ +(u)z/ +(ü)z.....	210
B. Fiilden İsim Yapma Ekleri	210
1. -a/ -e.....	210
2. -(y)acak/ -(y)ecek.....	211
3. -ç (/ş).....	211
4. -ađan/ -eđen.....	211
5. -ak/ -ek.....	211
6. -al/ -el, -l.....	211
7. -alak/ -elek.....	211
8. -em.....	211
9. -an/ -en.....	211
10. -anak/ -enek.....	211
11. -(a/ e/ ı/ i)r.....	212
12. -ay/ -ey.....	212
13. -az/ -ez.....	212
14. -cak/ -cek (< -(y)acak/ -(y)ecek).....	212
15. -ca/ -ce.....	212
16. -ç(/ş).....	212
17. -dik/ -dik/ -duķ/ -dük.....	212
18. -ebe.....	212

19. -ev.....	212
20. -ğa/ -ge.....	212
21. -ğaç(/ş)/ -geç.....	213
22. -ğan/ -gen.....	213
23. -ğı/ -gi/ -ğü/ -gü.....	213
24. -ğıç/ -giç.....	213
25. -ğın/ -gin/ -ğün/ -gün/ -gín.....	213
26. -ı/ -i/ -u/ -ü.....	213
27. -ıcı/ -ici/ -ucu/ -ücü/ -ıcı.....	213
28. -(a)k/ -(e)k/ -(ı)k/ -(i)k/ -k/ -h/ -K.....	214
29. -ıl/ -il.....	214
30. -(ı)m/ -(i)m.....	214
31. -(ı)n/ -(i)n/ -(u)n/ -(ü)n.....	214
32. -(ı)nt/ -(i)nti (< -(ı)n-tı)/ -(u)ntu/ -(ü)ntü.....	214
33. -(ı)ş/ -(i)ş/ -(u)ş/ -(ü)ş.....	214
34. -ken.....	214
35. -l.....	215
36. -ma/ -me.....	215
37. -maç/ -meç.....	215
38. -maca/ -mece (< -ma+ca).....	215
39. -mağ/ -mek/ -meK/ -mèk/ -mèK/ -mèk.....	215
40. -man/ -men.....	215
41. -mık/ -mik/ -muğ/ -muğ.....	215
42. -miş.....	216
43. -mur/ -mür/ -mır/ -mir.....	216
44. -(ı)t/ -(i)t/ -(u)t/ -(ü)t.....	216
45. -tı/ -ti/ -tu/ -tü.....	216
C. İsimden Fiil Yapma Ekleri.....	216
1. +a-/ +e- / > (+ı-/ +i-).....	216
2. +(a)l-/ +(e)l-.....	216
3. +(a)r-/ +(e)r-.....	216
4. +da-/ +de-.....	217
5. +ı-/ +i-.....	217
6. +(ı)k/ +(i)k-.....	217
7. +kır-/ +kir-/ +kür-/ +kür-.....	217
8. +la-/ +le-.....	217

9. +lan-/ +len- (< +la-n-)	217
10. +laş-/ +leş- (< +la-ş-)	218
11. +r-	218
12. +sa-/ +se-	218
13. +sın-/ +sin-	218
Ç. Fiilden Fiil Yapma Ekleri	218
1. Çatı Ekleri	218
1.a. -ar-/ -er-	219
1.b. -dır-/ -dir-/ -dur-/ -dür-	219
1.c. -dar-/ -der-	219
1.ç-(i)l-/ -(i)l	219
1.d. -(i)r-/ -(i)r-	219
1.e. -(i)n-/ -(i)n-/ -(u)n-/ -(ü)n-	220
1.f. -(i)ş/ -(i)ş-/ -(u)ş-/ -(ü)ş-	220
1.g. -(i)t-/ -(i)t-	220
1.ğ. -set-	221
2. Diğer Fiilden Fiil Yapan Ekler	221
2.a. -a-/(-ı-)/ -e-/(-i-)	221
2.b. -ala-/ -ele-	221
2.c. -ma-/ -me-/ -má-/ -mè- (Olumsuzluk Eki)	221
2.ç. -(i)k-/ -(i)k-/ -(u)k-/ -(ü)k-	221
2.d. -z-	222
3. Pekiştirme Ekleri	222
3.a. +a/ +e +ak/ +ek (-ğan+a/ -gen+e, -ğanna/ -genne)	222
3.b. +ak/ +ek (-ğanna+ak/ +genne+ek)	222
3.c. -meden+e	222
3.ç. +k (< ok)	222
3.d. +ca+k/ +ce+k	222
3.e. +cī' me/ +cī' m (+cığım/ +ciğim)	222
3.f. +m	222
3.g. +ma/ +me (< sonra + m (iyelik) + a)	222
3.ğ. +ı/ +i	223
II. İsim	223
A. İsim Çekim Ekleri	223
1. Çokluk Eki	223
2. İyelik Ekleri	224

2.a. İyelik Eki Yığılması.....	225
3. Aitlik Eki.....	225
4. Hâl Ekleri.....	226
4.a. İlgi Hâli Eki.....	226
4.b. Yükleme (Belirtme) Hâli Eki.....	226
4.c. Yönelme Hâli Eki.....	227
4.ç. Bulunma Hâli Eki.....	228
4.d. Ayrılma Hâli Eki.....	229
4.e. Eşitlik Hâli Eki.....	230
4.f. Vasıta Hâli Eki.....	230
4.g. Soru Eki.....	232
III. Sıfat.....	233
A. Niteleme Sıfatları.....	233
B. Belirtme Sıfatları.....	233
1. İşaret Sıfatları.....	233
2. Sayı Sıfatları.....	233
2.a. Asıl Sayı Sıfatları.....	234
2.b. Sıra Sayı Sıfatları.....	234
2.c. Kesir Sayı Sıfatları.....	234
2.ç. Üleştirme Sayı Sıfatları.....	234
3. Soru Sıfatları.....	234
4. Belirsizlik Sıfatları.....	234
IV. Zarf.....	234
A. Zaman Zarfları.....	234
B. Yer ve Yön Zarfları.....	235
C. Hâl (Nasıllık-Nicelik) Zarfları.....	235
Ç. Miktar (Azlık-Çokluk) Zarfları.....	237
D. Soru Zarfları.....	237
V. Zamir.....	237
A. Şahıs Zamirleri.....	237
B. Dönüşlülük Zamiri.....	239
C. İşaret Zamirleri.....	240
Ç. Belirsizlik Zamirleri.....	244
D. Soru Zamirleri.....	246
VI. Edat.....	246
1. Ünlem Edatları.....	246

1.a. Asıl Ünlem Edatları	246
1.b. Seslenme Edatları	249
1.c. Gösterme Edatları (Gösterme Ünlemleri)	251
2. Cevap Edatları	252
2.a. Onay Bildiren Edatlar	252
2.b. Red Bildiren Edatlar	254
3. Sorma Edatları	255
4. Ses Yansımaları Edatlar	255
5. Bağlama Edatları	256
5.a. Sıralama Bağlama Edatları	256
5.b. Denkleştirme Bağlama Edatları	257
5.c. Karşılaştırma Bağlama Edatları	257
5.ç. Cümle Başı Edatları	258
6. Son Çekim Edatları	263
7. Kuvvetlendirme Edatları	265
VII. Fiil	266
A. Fiil Çekimi	266
1. Şahıs Ekleri	266
1.a. Zamir Menşeli Şahıs Ekleri	266
1.b. İyelik Menşeli Şahıs Ekleri	267
1.c. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri	267
2. Şekil ve Zaman Ekleri	268
2.a. Bildirme Kipleri	268
2.a.1. Görülen Geçmiş Zaman	268
2.a.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	269
2.a.2.a. -miş Ekli Öğrenilen Geçmiş Zaman	269
2.a.2.b. -ik Ekli Öğrenilen Geçmiş Zaman	273
2.a.3. Geniş Zaman	274
2.a.3.a. Geniş Zaman Kipinin Soru Şekli	277
2.a.3.b. Geniş Zaman Kipinin Olumsuz Şekli	278
2.a.3.c. Geniş Zaman Kipinin Olumsuz Soru Şekli	279
2.a.4. Şimdiki Zaman	280
2.a.5. Gelecek Zaman	303
2.a.5.a. “-acak/ -ecek” Şeklindeki Gelecek Zaman Eki	304
2.a.5.b. “-ıcı/ -ici” Şeklindeki Gelecek Zaman Eki	311
2.b. Tasarlama Kipleri	318

2.b.1. Emir.....	318
2.b.2. İstek.....	324
2.b.3. Şart.....	326
2.b.4. Gereklilik.....	329
2.c. Birleşik Çekimler.....	330
2.c.1. Hikâye.....	330
2.c.1.a. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	330
2.c.1.b. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi (-mıŝ-ıdı/ -muŝ-udu).....	332
2.c.1.c. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi (ık/ -ik/ -uğ/ -ük).....	333
2.c.1.ç. Geniş Zamanın Hikâyesi.....	333
2.c.1.d. Ŗimdiki Zamanın Hikâyesi.....	336
2.c.1.e. Gelecek Zamanın Hikâyesi (-acak/ -ecek ekli gelecek zaman).....	338
2.c.1.f. Gelecek Zamanın Hikâyesi (-ıc1/ -ici/ -ucu/ -ücü ekli gelecek zaman).....	339
2.c.1.g. Ŗart Kipinin Hikâyesi.....	340
2.c.1.ğ. Gereklilik Kipinin Hikâyesi.....	341
2.c.1.h. İstek Kipinin Hikâyesi.....	341
24 2.c.2. Rivayet.....	342
2.c.2.a. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti (-mıŝ/ -miş/ -muŝ/ -müŝ).....	343
2.c.2.b. Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti (-ık/ -ik/ -uğ/ -ük).....	344
2.c.2.c. Geniş Zamanın Rivayeti.....	344
2.c.2.ç. Ŗimdiki Zamanın Rivayeti.....	346
2.c.2.d. -acak/ -ecek Şekilli Gelecek Zamanın Rivayeti.....	347
2.c.2.e. -ıc1/ -ici/ -ucu/ üc1 Şekilli Gelecek Zamanın Rivayeti.....	348
2.c.2.f. Ŗart Kipinin Rivayeti (-sēymiŝim).....	349
2.c.2.g. Ŗart Kipinin Hikâyesi (-siyedi).....	350
2.c.2.ğ. Gereklilik Kipinin Rivayeti.....	350
2.c.2.h. İstek Kipinin Rivayeti.....	350
2.c.3. Ŗart Kipi.....	351
2.c.3.a. Görülen Geçmiş Zamanın Ŗartı.....	351
2.c.3.b. Duyulan Geçmiş Zamanın Ŗartı (-mıŝ/ -miş/ -muŝ/ -müŝ).....	352
2.c.3.c. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Ŗartı (-ık/ -ik/ -uğ/ -ük).....	353
2.c.3.ç. Geniş Zamanın Ŗartı.....	353
2.c.3.d. Ŗimdiki Zamanın Ŗartı.....	355
2.c.3.e. Gelecek Zamanın Ŗartı (-acak/ -ecek).....	356
2.c.3.f. Gelecek Zamanın Ŗartı (-ıc1/ -ici/ -ucu/ -ücü).....	357

2.c.3.g. Gereklilik Kipinin Şartı -meliys'(-meliyse).....	358
2.c.4. Katmerli Birleşik Çekim.....	358
3. Ek-fiil (i- fiili).....	358
3.a. Ek-fiilin Şartı.....	358
3.b. Ek-fiilin Duyulan Geçmiş Zamanı.....	359
3.c. Ek-fiilin Görülen Geçmiş Zamanı.....	360
3.ç. Ek-fiilin Geniş Zamanı (Bildirme Ekleri).....	361
B. Fiilde Yapı.....	363
1. Birleşik Fiiller.....	363
1.a. İsim + Fiil Yapısında Olan Birleşik Fiiller.....	363
1.b. Fiil+ Fiil Yapısında Olan Birleşik Fiiller.....	364
1.c. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller.....	366
C. Fiilimsiler.....	366
1. İsim-fiiller.....	366
2. Sıfat-fiiller.....	367
3. Zarf-fiiller.....	370
İKİNCİ BÖLÜMÜN SÖZ DİZİMİ KISMI	379
I. Öge Diziliş Sıklığı.....	380
II. Cümlede Yapı.....	381
A. Basit Cümleler.....	381
B. Birleşik Cümleler.....	382
1. Şartlı Birleşik Cümle.....	382
2. ki'li Birleşik Cümle.....	382
3. İç İçe Birleşik Cümle.....	383
C. Bağlı Cümleler.....	383
D. Yüklemelerinin Türüne Göre Cümleler.....	384
1. Fiil Cümlesi.....	384
2. İsim Cümlesi.....	384
E. Yüklemelerinin Yerine Göre Cümleler.....	385
1. Kurallı Cümle.....	385
2. Devrik Cümle.....	385
SONUÇ	387
HARİTALAR	415
KAYNAKÇA	443
ÖZGEÇMİŞ	455

TABLolar

1. OİA'da Normal Süreli Ünlüler Tablosu.....	65
2. OİA'daki ve Ana Türkçedeki Ortak Uzun Ünlülü Kelimeler Tablosu.....	66
3. OİA'daki Ünsüzler Tablosu.....	164
4. OİA'da Kişi Zamirlerinin Hâl Ekleriyle Çekimleri Tablosu.....	238
5. OİA'da İşaret Zamirlerinin Hâl Ekleriyle Çekimleri Tablosu.....	242
6. Fiil Çekimleri Tabloları.....	266-361
7. OİA'nın Birden Çok Ağızda Ortak Olan Özellikler Tablosu.....	411

ÖNSÖZ

Ağız bilimi; derleme amaçlı saha çalışması, derlemeden elde edilen malzemenin metin oluşturulması, metinden hareketle tespit edilen bulgulardan yola çıkılarak dil bilgisi çalışması, coğrafi yapıya ve boylara dayalı karşılaştırmalı dil-lehçe ilişkilerinin ortaya çıkarılması alanlarında dört kısımdan oluşan, ayrıntılı çalışmayı gerektiren ve emek isteyen bilim dallarından biridir. Bu açıdan bakıldığında ağız bilimi birçok bilim dalıyla ilişkilidir. Ağız bilimi araştırmalarının temel kaynağı toplum içinde yaşayan insandır. Bu bakımdan insan nasıl değişiyor ve geliyorsa ağız çalışmaları da devamlı gelişmeye ve değişmeye açık bir yapıdadır.

Ağız çalışmaları toplum incelemesi olarak çok değişik bilgi ve bulgular elde ettiği için çok değişik bilimlere de kaynaklık etmektedir. Yaşayan halk üzerinde farklı zamanlarda yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilebilmektedir. Bu toplumsal bir varlık olan insanın değişken yapısından kaynaklanmaktadır. Aynı saha içerisinde yapılan ağız çalışmasının sonuçları yıllar sonra tekrar yapıldığında farklı sonuçlar elde edilebilmektedir. Bunda toplumun ve insanın değişken yapısının yanında, Türkiye'nin tarihin en eski devirlerinden beri göç yollarında olması ve farklı medeniyetlere yakınlığı etkilidir.

Bir dil coğrafi, siyasi, ekonomik, kültürel şartlarla ilişkili olarak ağızlara ayrılabilir. Bu ağızlardan biri milletin standart dili hâline gelebilir. Burada şunu söylemek gerekir ki ağız, standart dilin bozulmuş şekli değildir. Ağızlar, ana dilin zaman içinde değişik sebeplerle farklılaşmış hâlidir. Bu açıdan bakıldığında standart dil, yabancı dillerden daha çabuk ve daha çok etkilenebilmektedir. Ağız, ana dilden aldığı en eski özelliklerini muhafaza edebilmektedir. Bu açıdan ağız çalışmaları bir dilin ana karakterini tespit etmede çok faydalı veriler sunmaktadır.

Osmaniye ili Türkiye'nin güneyinin orta kısmında bulunmaktadır. Bu çalışmada Osmaniye ağızlarını derleme, metne geçirime, ses, şekil, cümle ve söz varlığı incelemesi yapma, Anadolu ağızları içindeki yerini tespit etme hedeflenmiştir.

Dört bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Osmaniye ili hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde Osmaniye ili ağızlarından derlenen metinlerin dil bilgisi incelemesi yapılmıştır. Bu bölümde Osmaniye ili ağızlarının ses ve şekil bilgisi ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ses bilgisi bölümünde

Osmaniye ili ağızlarında tespit edilen sesler ve bunların değişimleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Şekil bilgisi bölümünde kelime yapımı ve kelime çeşitleri üzerinde durulmuştur. Bu bölümde kelimelere gelen ekler ve fonksiyonları, isim ve fiil çekimleri ayrıntılı incelenmiştir. Sonuç bölümünde Osmaniye ili ağızlarının ortak özellikleri, ağız bölgelerinin kendine has ağız özellikleri açıklanmıştır. İkinci bölümün sonuna Osmaniye ili ağızlarıyla ilgili haritalar eklenmiş ve istatistik karşılaştırmalarla çalışma sayısal olarak yazılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Osmaniye'nin merkezi ve Osmaniye'nin altı ilçesinin ilçe merkezinden, kasabalarından, köylerinden derlenen metinlere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde anlamı herkesçe bilinmeyen veya yazı dilindeki anlamından farklı anlamlarda kullanılan kelimelerden oluşan ağız sözlüğü, son bölümde ise Osmaniye yöresinden derlenen atasözleri ve deyimler sözlüğü yer almaktadır.

Çalışmamızı Osmaniye ili ile sınırlandırdık. Çalışma 2016-2017 yıllarında tarafımızdan Osmaniye Merkez mahalleleri, Merkez köyler, Bahçe İlçesi, Düziçi İlçesi, Hasanbeyli İlçesi, Kadirli İlçesi, Sumbas İlçesi, Toprakkale İlçesi ve bunlara bağlı kasaba ve köylerden yüz yirmi yedi yerleşim yerinden derleme yoluyla elde edilen metinlerin incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada kendi derlemelerimiz dışında hiçbir derleme malzemesi kullanılmamıştır. Çalışma alanı olarak Osmaniye ilinin seçilmesinin sebebi, bu ilin çok zengin kültür birikiminin ağız özelliklerine yansıtacağını ve dolayısıyla zengin dil malzemelerine ulaşılacağını düşünmemizdir.

Osmaniye ağızlarının incelendiği çalışmamız; Osmaniye'nin tarihî, coğrafi özellikleri, inceleme, metinler ve sözlük olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Verileri somutlaştırmak için inceleme bölümünün sonuna haritalar yerleştirildi. İkinci bölüm inceleme kısmı ses, şekil ve cümle olarak üç bölüme ayrılmış Osmaniye İli Ağızları ile ilgili genel özellikler sonuç bölümünde özetlenmiştir. Üçüncü bölüme metinler, dördüncü bölüme kelimeler sözlüğü, Osmaniye ağızlarında tespit edilen deyim ve atasözlerinden oluşan deyimler ve atasözleri sözlüğü yerleştirilmiştir.

Bu çalışmada ilk andan itibaren özellikle kaynak kişilere ulaşmada, derlemede yardımcı olan arkadaşlarıma, dostlarıma teşekkür ederim. Hiç tanımadıkları hâlde bana kapılarını ve yüreklerini açıp beni misafir ederek bana yardımcı olan, sayıları üç yüzü bulan Osmaniye büyüklerimin, hemşehrilerimin tek tek, ayrı ayrı ellerinden öper, kendilerine şükranlarımı sunarım, Hakkın rahmetine kavuşanlara Yüce Allah'tan rahmet dilerim.

Çalışmam boyunca yanımda olan, desteklerini benden esirgemeyen, bana anlayış gösteren aileme teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

- Adana Vilayet Salnamesi, s. 98, Sene 1294 (1877/1878).
- Ahmed Vefik Paşa (2000) *Lehçe-i Osmân*, (haz.: Recep Toparlı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ahmet Cevat Emre (1949), *Türk Lehçelerinin Mukayeseli Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul.
- Akalın, Şükrü (2011), *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Akar, Ali (2013), *Muğla ve Yöresi Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Akar, Ali (2005), *Türk Dili Tarihi*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Akca, Hakan (2011), “Ankara İli Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları”, *Turkish Studies*, V.6, 1, p. 597-605.
- Akca, Hakan (2009), *Ankara İli Ağızları (İnceleme-Metinler-Dizin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aksoy, Ömer Asım (2004), *Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Alıcıoğlu, Mehmet Adil (2006), *Tarihte Alıcı-Tecirli (Beydili-İlbeyli-Elbeyli) Türkmenleri ve Soy Birlikleri*, Ukde Kitaplığı, Kahramanmaraş.
- Alkaya, Ercan (2008), “Eski Türkçe -qıña Ekinin Türk Lehçelerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki Kullanımı Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 3/4 Summer, p. 43-72.
- Arı, Necdet (2010), *Bir Zamanlar Osmaniye*, Hasret Matbaası, Osmaniye.
- Arı, Necdet (2011), *Osmaniye’de Milli Mücadelenin İç Yüzü ve Anılar*, Hasret Matbaası, Osmaniye.
- Atalay, Besim (2006), *Divanü Lûgati’t-Türk I, II, III, IV*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Atmaca, Emine (2017), *Antalya İli Korkuteli İlçesi ve Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ay, Özgür (2009), *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekimi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ay, Özgür (2004), “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekiminde Kullanılan Şahıs Ekleri Üzerine”, *V.UTDK Bildirileri-I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s.319-341, Ankara.
- B. Ünal İbret ve Atabay Düzenli (1995) “Osmaniye’nin Coğrafi Konumu ve Nüfusu”, *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993)*, s. 236-248, Osmaniye.

- Banguoğlu, Tahsin (2004), *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Barkan, Ömer Lütfi (1942), “Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân Ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler”, *Vakıf Dergisi*, s. 2, Ankara.
- Baskakov, Aleksandroviç Nikolay (2011), *Çağdaş Türkçede Kelime Grupları*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Bayraktar, Nesrin (2004), *Türkçede Fiilimsiler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Bilgegil, M. Kaya (1964), *Türkçe Dilbilgisi*, Dergâh Yayınları, Ankara.
- Bozkurt, İsmail (2010) *Anadolu Türk Aşiretleri Avşar ve Türkmen Aşiretlerinin Yaşayışı ve Kültürleri*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Buran, Ahmet (1999), “Anadolu (Türkiye Türkçesinin) Ağızlarının Karşılaştırmalı İncelemesi ve Bu Konu İle İlgili Sorunlar” *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 89-96. Ankara.
- Buran, Ahmet (1996), *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Buran, Ahmet (1994), “-Ik Ekinin Anadolu Ağızlarındaki Kullanılışları”, *TDAY Belleten*, s. 11-18.
- Caferoğlu, Ahmet (1988a), “Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1958*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 1-11, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet (1988b), “Anadolu Ağızlarında Konson Değişmeleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1963, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 1-32, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet (1988c), “Anadolu Ağızlarında Metatez Gelişmesi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1955, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 1-7, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet (1994), *Anadolu Ağızlarından Toplamalar*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet (1995a), *Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet, (1989), “Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1964*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 1-33, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet (1995b), *Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet (2011), *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet (1995c), *Orta Anadolu Ağızlarından Derlemeler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet (1995ç), *Güney Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

- Cevdet Paşa (1980), *Maruzat*, (haz. Yusuf Halaçoğlu), Çağrı Yayınları, s.131/187, İstanbul.
- Clauson, Sir Gerard (1972), *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, London.
- Çağatay, Saadet (1954), “Türkçe n-g Sesine Dair”, *TDAY-Belleten*, s.15-30, Ankara.
- Çağbayır, Yaşar (2017), *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Çağbayır, Yaşar (2007) *Ötüken Türkçe Sözlük I II III IV V*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Çelik, Kemal (1999), *Milli Mücadelede Adana ve Havalisi (1918-1922)*”, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Demir, İmdat (2009), *Sarıgöl ve Yöresi Ağızları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kayseri.
- Demir, Necati (2001), *Ordu İli ve Yöresi Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Demir, Nurettin (2000), “Birleşik Fiiller ve Vurgu (-iver- şeklinin Görevlerini Tespitte Vurgunun Rolü)”, *TDAY-Belleten*, 1997, s. 225-235.
- Demir, Nurettin (2013), *Ankara Örneğinde Ağızların Belgelemesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Demir, Nurettin (1999), “Ağız Sözlükçülüğü”, *Kebikeç*, Yıl 4, Sayı 7-8, s. 67-65.
- Demir, Nurettin (1999), “Alanya Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları”, *İlmi Araştırmalar* 7, s. 57-64.
- Demir, Nurettin (2000), “Anadolu Ağızlarında Birinci Çoğul Kişi İstek Eklerinin İki-lik Bildiren Bir Değişkesi.” *Türkçenin Ağızları Çalıştayı Bildirileri Yayınları*, İstanbul.
- Demir, Nurettin (1996), “Güneybatı Anadolu Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Eki -ik” *Uluslararası Türk Dili Kongresi, 1992 (26 Eylül 1992 -1 Ekim 1992)*, s. 43-56 Ankara.
- Demir, Nurettin (1999), “Ağız Araştırmalarında Derleme Teknikleri”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, 9 Mayıs 1997*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 78-88, Ankara.
- Demircan, Ömer (2003), *Türk Dilinde Çatı*, Papatya Yayınları, İstanbul.
- Demirci, Ümit Özgür (2016), *Eski Türkçede Fiiller*, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
- Develi, Hayati, (1995), *Evlîya Çelebi Seyahatnamesine Göre XVII. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Devellioğlu, Ferit (1998), *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Dilçin, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Dinçer, Neşet (1995), “Osmaniye Kurtuluş Savaşında Rahime Hatun”, *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993)*, s. 43-60, Osmaniye.

- Ercilasun, Ahmet Bican (2000), “Ağız Çalışmalarına Toplu Bir Bakış”, *Türk Dili*, S. 584, s. 115-118, Ankara.
- Ercilasun, Ahmet Bican (2005), *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yayınları: 603, Ankara.
- Ercilasun, Ahmet Bican (2002), *Kars İli Ağızları (Ses Bilgisi)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Erdal, Marcel (1991), *Old Turkic Word Formation (Eski Türkçede Söz Yapımı)*, W1-esbaden.
- Erdem, Mehmet Dursun ve Gül, (2006), “Münteha, Kapalı E (é) Sesinin Anadolu Ağızları Açısından Eski Anadolu Türkçesindeki Durumu”, *Karadeniz Araştırmaları*, S. 11 (Güz), s. 111-148.
- Erdem, Mehmet Dursun, (2008), “Anadolu Ağızlarında Görülen Birincil Ünlü Uzunlukları Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 3/3 Spring, s. 503-562.
- Eren, Emin (1997), *Zonguldak - Bartın – Karabük İlleri Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ergin, Muharrem (1997b), *Dede Korkut Kitabı 2 (İndeks-Gramer)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- 446 Ergin, Muharrem (1997a), *Dede Korkut Kitabı I (Giriş-Metin-Faksimile)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ergin, Muharrem (1996), *Orhun Abideleri*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Ergin, Muharrem (1993), *Türk Dil Bilgisi*, 21. Baskı, Bayrak Yayınları, İstanbul.
- Eröz, Mehmet (1991), *Yörükler*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Eyicil, Ahmet (2009), *Yakın Çağda Kahramanmaraş*, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş.
- Gabain, A. Von (1988), *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev.: Mehmet Akalın), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gemalmaz, Efrasiyap (1995), *Erzurum İli Ağızları I-II-III*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gök, Murat (2009), *Kitābu İmāniyye*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Gök, Murat (2001), *Osmaniye Yöresinin Folkloru*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Kayseri.
- Görkem, İsmail, (2001), *Türk Edebiyatında Ağıtlar*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Gül, Meltem (2016), *Hatay Arsuz Ağzı*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Gülensoy, Tuncer ve Alkaya, Ercan (2003), *Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Gülensoy, Tuncer (1985), *Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki*, Türk Kültürü Araştırmaları, XXIII/1-2.

- Gülensoy, Tuncer (1981), *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Gülensoy, Tuncer (1988), *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, (İnceleme-Metinler-Sözlük), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülensoy, Tuncer (1993), *Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme*, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri.
- Gülensoy, Tuncer (1992), *Tunceli Yöresi Ağızlarından Derlemeler*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Gülensoy, Tuncer (1979), “Türk Fonetik Transkripsiyonu Üzerine”, *DTCF Türkoloji Dergisi VIII*, Ankara, s.160-190.
- Gülensoy, Tuncer (2011), *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I II*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Gürer (2001), “Türkiye Türkçesinde Birleşik Zarf-Fiiller”, *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C.II, 2*, s. 125-143.
- Gülsevin, Gürer (1997), *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Gürer (2000), “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Ses Değişmelerinin Sınıflandırılması ve Uşak İli Ağızları Örneği.” *4. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı, 25-29 Eylül 2000*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Gürer (2002), *Uşak İli Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin, Gürer (2017), *XVI. Yüzyıl Batı Rumeli Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Günay, Turgut (2003), *Rize İli Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gündüz, Tufan (2016), *Anadolu’da Türkmen Aşiretleri*, Yeditepe Yayınları, İstanbul.
- Günşen, Ahmet (2000), *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Günşen, Ahmet (2009), “Gaziantep Ağzının Şekil Bilgisini Belirleyen Temel Özellikler”, *Turkish Studies, Volume 4/3, Spring*, s. 1099.
- Gürses, Reşide (2002), “Türk Dil Kurumunda Yapılan Ağız Çalışmalarına Genel Bir Bakış”, *Türk Dili, S. 607*, Ankara.
- Hacıeminoğlu, Necmettin (1992), *Türk Dilinde Edatlar*, MEB Yayınları, Ankara.
- Hacıeminoğlu, Necmettin (2016), *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.
- Halaçoğlu, Yusuf, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, TTK Yayınları, Ankara, (2014).
- Halaçoğlu, Yusuf (2011), “Fırka-i İslahiye ve Yapmış Olduğu İskân”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, s. 27, İstanbul.
- Halep Salnamesi, H. 1284 (1867-1868) s.201-202.

- Hatipoğlu, Süleyman (1995), “Millî Mücadelede Osmaniye”, *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993)*, s. 30-37, Osmaniye.
<http://www.osmaniye.tarim.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 8 Ağustos 2018).
- İbret, Bilgin Ünal (1994), Osmaniye’de Nüfus ve Yerleşme, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- İbret, Bilgin Ünal, Atabay Düzenli (1995), “Osmaniye’nin Coğrafi Konumu ve Nüfusu”, *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993)*, s. 236-248, Osmaniye.
- Johanson, Lars (2009), “Türk Dillerinde Odaksız Şimdiki Zaman İşaretleyicisi ve Kıbrıs Türkçesinde Eksikliği (Çev.Nurettin Demir)”, *Bilig Dergisi*, S. 49, s. 93-100.
- Kalay, Emin (1998), *Edirne İli Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kanar, Mehmet (2011), *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul.
- Karaağaç, Günay (2013a), *Türkçe’nin Ses Bilgisi*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Karaağaç, Günay (2013b), *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karaağaç, Günay (2015), *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Karaağaç, Günay (2013c), *Türkçenin Dil Bilgisi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- 448 ————— Karaağaç, Günay (2012), *Türkçenin Söz Dizimi*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Karaağaç, Günay (2008), *Türkçenin Verintiler Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karaboran, H. Hilmi (1996), “Osmaniye’nin Kuruluşu ve Gelişmesi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi C. 8 S. 1*, s. 5-46, Elazığ.
- Karademir, Fevzi (2013), *Türkiye Türkçesinde İyelik Olgusu*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Karahan, Leyla (1994a), “Anadolu Ağızlarında Kullanılan Bazı Zarf-Fiil Ekleri”, *Türk Kültürü Araştırmaları XXXII-12*, s. 205-236, Ankara.
- Karahan, Leyla (2014), *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karahan, Leylâ (1994b), *Kıssa-ı Yusufl*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karahan, Leyla (2005), *Türkçede Söz Dizimi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Kılıç, Ahmet (1976), *Osmaniye Tarihi*, Hançer Matbaası, Osmaniye.
- Kılıç, Mine, (2008), *Kahraman Maraş Merkez Ağzı*, Ukte Yayınları, Kahraman Maraş.
- Kocasavaş, Yıldız (2004), *Türkçede Şahıs Zamirleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kokmaz, Zeynep (2007a), *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

- Korkmaz, Zeynep (1995c), “Anadolu Ağız Araştırmalarına Toplu Bir Bakış”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, II. C.*, s.232-348, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1995b), “Anadolu Ağızları Üzerindeki Araştırmaların Bugünkü Durumu ve Karşılaştığı Sorunlar”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, II. C.*, s.199-221, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1995ç), “Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı ile İlişkisi Sorunu”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, II. C.*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2015), “Anadolu ve Rumeli Ağızlarının Dayandığı Temeller”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar IV*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2007ç), “Anadolu ve Rumeli Ağızlarının Tarihi Devirlerle Bağlantısı Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar III*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1994a), *Bartın ve Yöresi Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1995d), “Batı Anadolu Ağızlarında Aslı Ünlü Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, II. C.*, s.123-127, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1995e), “Batı Anadolu Ağızlarında Yazı Dilinden Ayrılan İsim Çekimi Ekleri ve Fonologie-Morphologie Bağlantısı”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, II. C.*, s.222-231, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep, (995f), “Eski Anadolu Türkçesindeki -van / -ven / -vuz / -vüz Kişi ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağızlarındaki Kalıntıları”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, I.C.*, s.110-127, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1994b), *Güney-Batı Anadolu Ağızları - Ses Bilgisi (Fonetik)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1973), *Marzuban-nâme Tercümesi*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1994ç), *Nevşehir ve Yöresi Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1995g), *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I-II*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2007c), *Türk Dili Üzerine Araştırmalar III*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2015), *Türk Dili Üzerine Araştırmalar IV*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep, (1995h), “Türk Dilinde +ça Eki ve Bu Ek ile Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Bir Deneme”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Cilt.1, Türk Dil Kurumu Yayınları: 629*, s.12-84, Ankara.

- Korkmaz, Zeynep (1995a), “Türkçede acak / ecek Gelecek Zaman Ekinin Yapısı Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, C.1, Türk Dil Kurumu Yayınları: 629*, s. 3-11, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (1994c), *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek kalıplaşması Olayları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2007b), *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2003), *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, Türk Dil Kurumu Yayınları. Yayınları, Ankara.
- Kök, Abdullah (2004), *TİEM 73 Türk ve İslam Eserleri Müzesi 73 numaralı Karahanlı Türkçesiyle yazılmış Satır Arası Kur'an Tercümesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Kurt, Yılmaz (2004), *Çukurova Tarihinin Kaynakları I, 1525 Tarihli Adana Sancağı Mufassal Tahrir Defteri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kuru, Halil (2014), *Kurtuluş Savaşında Osmaniye ve Çevresi*, Anadolu Ofset Yayınları, Osmaniye.
- Küçük, Murat (2014), *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Lessing, Ferdinand D. (2003), *Moğolca Türkçe Sözlük*, (Çev.: Günay Karaağaç), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Mansuroğlu, Mecdu (1959), “Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 7, s. 81-93.
- Mutlu, Hüseyin Kahraman (2008), “Balıkesir İli Ağızları (İnceleme-Metinler-Dizin)”, GÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü. Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Nalbant, Bilge Özkan (2006), “Buldan Ağzındaki Eski Türkçe Sözcükler”, *Buldan Sempozyumu Bildirileri*, Buldan.
- Nazimâ, Ali ve Reşad, Faik, (2002), “Mükemmel Osmanlı Lügati”, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Necipoviç, Necip Emir (2013), *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Olçay, Selâhattin (1998), *Arpaçay Köylerinden Derlemeler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Orkun, Hüseyin Namık (1994), *Eski Türk Yazıtları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Orkun, Hüseyin Namık (1935), *Oğuzlara Dair*, Ulus Yayınları, Ankara.
- Osmaniye Belediyesi (2015), *Osmaniye Yöresel Yemekler Kitabı*, Osmaniye Belediyesi Kültür Yayınları, Osmaniye.
- Özçelik, Sadettin (1997), *Urfa Merkez Ağzı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

- Özkan, Mustafa (2009), *Türkiye Türkçesi Ses ve Yazım Bilgisi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Özkan, Mustafa (2000), *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Özkan, Mustafa (2009), *Türkiye Türkçesi Ses ve Yazım Bilgisi*, Filiz Kitabevi, s.123, İstanbul.
- Özkan, Nevzat (1999), “-Dik Sıfat-Fiil Ekinden Yapılmış Zarf-Fiil Ekleri ve Gagavuz Türkçesinde Bir Zarf-Fiil Eki: -DİcAAn(An)”, 3. *Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı 1996*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 891-900 Ankara.
- Özmen, Mehmet (2014), *Türkçede -Ken Zarf-Fiili*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Özsoy, A. Sumru ve Eser E. Taylan, (2000), *Türkçenin Ağızları Çalıştayı Bildirileri*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, Deniz (2008), *Türkiye Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Fiiller*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Paçacıoğlu, Burhan (2006), *VIII-XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı*, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- Parlatır, İsmail (2014), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınları, Ankara.
- Pekacar, Çetin ve Dilek, Figen (2008), “Uluslararası Fonetik Alfabe ve Türkiye’de Ağız Araştırmaları”, *Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı 25-30 Mart 2008 Şanlıurfa*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 575, Şanlıurfa.
- Pişkin, Abdullah Celaleddin (2011), *Osmaniye ve Çevresinde Halk İnanış ve Uygulamaları*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Sağır, Mukim (1995), *Anadolu Ağızlarında Ünlüler*, TDAY Belleten, s. 377-390.
- Sakaoğlu, Saim, (2001), *Türk Ad Bilimi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Sakin, Orhan (2006), *XVI. Yüzyılda Anadolu’da Türkmenler ve Yörükler*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, S. 196, İstanbul.
- Sanal, Recep (1998), “Tarihî Gelişimi İçinde Türk Anayasalarında Genel Yönetimin Taşra Yönetimine İlişkin Düzenlemeler ve Yönetim Deseninde Değişmeler”, *AÜ. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi C. VI/22*, s. 185, Ankara.
- Saracoğlu, Erdoğan (2012), *Kıbrıs Ağızı*, Akçağ Yayınları, İstanbul.
- Saraçbaşı, M. Ertuğrul (2010), *Örnekleriyle Büyük Deyimler Sözlüğü I-II*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Sev, Gülsel (2001), *Etmek Fiiliyle Yapılan Bileşik Fiiller ve Tamlayıcılarla Kullanılışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi Yayınları, Ankara.
- Sev, Gülsev, (2007), *Tarihi Türk Lehçelerinde Hâl Ekleri*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Sinan, Ahmet Turan, (2015), *Türkçenin Deyim Varlığı*, Kesit Yayınları, İstanbul.

- Sümer, Faruk (1980), *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri Boy Teşkilatı Destanları*, İstanbul, Ana Yayınları, S. 628, İstanbul.
- Sümer, Faruk (1998), “Ceritler”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi* S.24, Ankara, s.3-9.
- Sümer, Faruk (1963), “Çukurova Tarihine Dair Araştırmalar”, *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Enstitüsü Tarih Araştırmaları Dergisi* C. 1 S.1, s. 31, Ankara.
- Şahin, Hatice (2003), *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Şeker, Mehmet (2006), *Anadolu'nun Türkleşmesi ve Kültürel Hayatı*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Şemseddin Sami (2015), *Kamus-ı Türkî*, (haz.: Paşa Yavuzarslan), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Şen, Serkan (2017), *Eski Türkçenin Deyim Varlığı*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi (1999), *Lehçetü'l-Lügat*, (haz.: Ahmet KIRKKILIC), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Taşagül, Ahmet (2017), *Eski Türk Boyları*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.
- Tatar, Özcan (2005), *XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Çukurova'da Aşiretlerin Eşkıyalık Olayları Ve Aşiret İskâmı (1691-1750)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, s.112, Elazığ.
- TDK (1999), *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TDK (2016), *Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TDK (1963-1982), *Derleme Sözlüğü I.-XII. C.* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TDK (1996), *Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1963-1977 (I-VII), Ankara.
- TDK (2011), *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TDK (2015), *Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TDK (2009), *Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tekin, Talat (2017), *XI. Yüzyıl Türk Şiiri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tekin, Talât (1995), *Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler*”, Simurg Yayınları, Ankara.
- Tekin, Talat (2016a), *Orhon Türkçesi Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tekin, Talât (2016b), *Orhun Yazıtları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tekin, Talât (1997), *Türkoloji Eleştirileri*, Simurg Yayınları, Ankara.
- Terzi, Mehmet Akif ve Ergün, Ahmet (2015), *Kınıktan Kıyı'ya Osmanlı Belgelerinde Osmaniye*, Osmaniye Belediyesi Kültür Yayınları, s. 40, Osmaniye.
- Terzi, Mehmet Akif (2010), *Gâvurdağı'nın Bulanık Tarihindeki Sır Perdesi*, Doğu kütüphanesi, İstanbul.

- Terzi, Mehmet Akif, ve Ergün Ahmet (2015), *Kınıktan Kıyı'ya Osmanlı Belgelerinin Osmaniye*, Osmaniye Belediyesi Kültür Yayınları, Osmaniye.
- Tietze, Andreas (2002), *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati*, Simurg Yayınları, İstanbul.
- Tok, Turgut, (2006), “Buldan ve Yöresi Ağızları Ses ve Şekil Bilgisi Özellikleri”, *Buldan Sempozyumu*, Buldan.
- Tok, Turgut (2002), *Denizli ili Güney ve Güneybatı Bölgesi Ağızları*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Denizli.
- Toparlı, Recep (2014), *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tor, Gülseren (2004), *Mersin Ağzı Sözlüğü*, Kitap Matbaası, İstanbul.
- Tseng, Lan-ya (2002), *Türkiye Türkçesinde Orta Hece Düşmesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TTK (1914), *Türk Tarihinin Ana Hatları*, TTK Yayınları, Ankara.
- Tuğlacı, Pars (1996), *Türkçede Anlamdaş ve Karşıt Kelimeler Sözlüğü*, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- Tuna, Osman N. (2. Baskı1988), “Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı –Belleten (1960)*, s. 213-282.
- Tülücü, Kazım (1995), Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye, 1. Sempozyum, Çukurova Üniversitesi Yayınları, Adana.
- Türkay, Cevdet (2005), *Başbakanlık Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İşaret Yayınları, İstanbul.
- Türkmen, Necaattin (1995), Düzenli, Atabay, “Osmaniye'nin Doğal Bitki Örtüsü”, *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu (15-18 Kasım 1993)*, s. 236/248, Osmaniye.
- Türkmenoğlu, Ahmet ve Çambel, Halet (2008), *Türkmen Ağzı Sözlüğü*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Uludağ, Süleyman (2001), *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Ünlü, Suat (2013), *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*, Eğitim Yayınları, Konya.
- Üstüner, Ahad, (2000), *Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Üşenmez, Emek (2014), *Eski Anadolu Türkçesinde Eski (Arkaik) Ögeler*, Akademik Kitaplar Yayınları, İstanbul.
- Vural, Hanifi ve Böler, Tuncay (2014), *Ses ve Şekil Bilgisi*, Kesit Yayınları, S. 59, İstanbul.
- Vural, Hanifi ve Toparlı, Recep (2014), *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları Ankara.
- Yalgın, Ali Rıza (1993), *Cenupta Türkmen Oymakları II*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

- Yazıcı, Nesimi (2014), *İlk Türk-İslâm Devletleri Tarihi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, Faruk (2006), *Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Yıldız, Âdem (2007), *Kaleler Şehri Osmaniye*, Osmaniye Valiliği Kültür Eserleri Dizisi-3, Ankara.
- Yılmaz, Ceylan Emine (1991), “Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü”, *Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi*, s. 151-165.
- Zülfikar, Hamza (1995), *Türkçede Ses Yansımaları Kelimeler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- (<http://www.Osmaniye.tarim.gov.tr>.)